

dr. Ante Pavelić dne 1. decembra l. 1918. v avdijenci ob 8. uri zvečer prečital regentu Aleksandru. Na njegovem tedanjem začasnem domu na Terazijah so se vile tri zastave: srbska, hrvatska in slovenska. V odgovoru na adresu „Narodnega Veća“ je regent Aleksander svečano proglasil v imenu Njegovega Veličanstva kralja Petra I. zedinjenje Srbije z deželami neodvisne države Slovencev, Hrvatov in Srbov v edinstveno kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Tako je prišlo 1. decembra l. 1918. do zedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno edinstveno državo. Politični spor, ki se je začel v „Narodnem Veću“ v Zagrebu, pa se je nadaljeval v zedinjeni državi vsa poznejša leta in vse do današnjih dni. Notranji politični boji, ki so se sukali poglavitno okoli vprašanja notranje državne ureditve, so privedli sicer do težkih in katastrofalnih dogodkov, toda rešitve niso prinesli. Danes je ta spor znan pod imenom „hrvatskega vprašanja“. So tu politične stranke in skupine, ki ponavljajo to, kar je trdil Svetozar Pribičević l. 1918., da namreč „hrvatskega vprašanja“ sploh ni. So pa nasprotno tudi politične skupine, ne samo na Hrvatskem, temveč tudi v Srbiji, ki to vprašanje priznavajo in zahtevajo njegovo rešitev. Večina Hrvatov samih pa se sklicuje še vedno na staro hrvatsko državno pravo, na temelju katerega zahtevajo za sebe federativno ali bolj točno povedano, konfederativno ureditev jugoslovanske države.

(Dalje.)

Mirogoj

Jiři Wolker

Na zagrebškem pokopališču, na Mirogoju,
se mi odlučila je sladka južna zemlja iz oči,
na zagrebškem pokopališču več tisoč križev stoji,
tisti edini mi bodo ostali v pogled vkopani vse dni,
križi leseni, vsi slični, enaki, enaki,
kakor enaka je smrt ubitih vojakov, ki več ne vstanejo k boju.

Roké zdrevenele, v zapestjih prevezane navskriž,
zdramile so me iz sanj, ki vdahne jih južni paradiž —
z armado podzemeljsko sem po vsem svetu marširal.
V grobove, polite z apom, ki so nad njimi imena zbledela kot listi velega
cveta,

in so ostala samo še telesa kot stebila v svetovni vojni požeta,
v grobove globoko, globoko sem se udiral
in sleherni mrtvec se stiskal je k meni kot glas, ki od njega trpiš,
in sleherni mrtvec je terjal:
Povej mi, ti, ki živiš,
zakaj sem umiral?

Glej, korenine ujamejo solnce, ko veja požene cvet,
padli naj v živem izve, zakaj svojo kri je pretil,
za kralje, za domovine, za vse je možno dvigniti bajonet,
ali za vse to ni vredno biti ubit, ni vredno, da bi ubil.
O, vi iz Rusije, Nemčije, Češkega, Francije mrtveci vsi
v moje dlani položite zapuščino groba in krvi,
hočem moliti nad njo, da v mojih pesteh k življenju novemu vzklije,
da v kruh dozori in se v vino prelije,
in vaše vprašanje vpijoče kot težki zvon in svečano
obesil bom v prsih v najvišjo rano srca,
iz njega po božjem ukazu živel bom z živimi, ki jim živeti je dano,
vaše živo vprašanje — o, mrtveci z vseh front sveta.

(Iz zbirke: Těžká hodina, prevedel B. Fatur.)

Bibliotečni zakon

Av gust Pirjevec

„Kako prijetno službo imate v knjižnici, ves dan samo knjige čitate!“ —
„Res je, in kadar nam knjige presedajo, gremo preko ceste na pivo!“ — „Kakšno
delo imate v knjižnici?“ — — —

Če misliš, dragi bravec, da se taki ali slični pogovori niso vršili ali da pre-
tiravam, se motiš. Moti se tudi, kdor misli, da so to vprašanja in nazori ljudi, ki
niso še nobene knjižnice videli; nikakor ne, tako vprašujejo „diplomirani“ izobra-
ženci, ki so vsaj v dijaških letih tudi sami knjižnice obiskovali. Knjižničarji se
takim vprašanjem že dolgo ne čudimo več, saj vemo, da si celo na mestih, kjer
se nam in bibliotekam kruh reže, še danes niso na jasnem, kaj knjižnice potre-
bujejo, in mislijo na primer, da je za bibliotečno službo najbolj sposoben tisti,
ki je od sile učen ali velik knjigoljubeč ali posebno čudaški ali sicer radi kake
nezgode telesno ali duševno nesposoben za izvrševanje drugega poklica. Če ome-
nimo še naziranje, ki je bilo (ali je še?) razširjeno med književniki, da bodi bi-
bliotečna služba rezervat za zaslužne literate, tedaj smo navedli približno vse, kar
javnost o bibliotekah in bibliotekarjih misli in ve. Značilno je vsekakor tudi, da se
juristi ne silijo med bibliotekarje!

Ne bom danes govoril o tem, kako je tako naziranje sploh moglo nastati;
to sega daleč nazaj, nekako v „predzgodovinsko“ dobo modernega bibliotekarstva.
Danes naj samo ugotovimo, da so taki nazori razširjeni med izobraženci in „od-
ločujočimi faktorji“. Zato nam bo morda uredništvo dovolilo, da nadaljujemo o
bibliotečnih problemih, ki jih je načel dr. Glonar v I. letniku „So-
dobnosti“, da razmišljamo in razpravljamo o tej eminentno kulturni potrebi
naše države in Slovencev posebej, da nam ne bodo zanamci očitali: „Sami so bili
krivi, molčali so, kot bi nosili vodo v ustih!“

V omenjenem članku je dr. Glonar opozoril na potrebo „novega, današ-
njim razmeram primernega in na višini časa stoječega za-
kona o bibliotekah“. „Na tem zakonu“, tako beremo v Sodobnosti I, 496,
„se sicer že dolgo dela, toda brez pravega efekta. Res je sicer, da ima naš za-
konodajni aparat vedno dovolj nujnejših poslov, vendar pa bi skrbi za kulturne
potrebe ne smel tako očitvidno porivati v stran. Tudi je upati, da bodo ob tem delu
imeli tudi bibliotekarji vendar le enkrat vsaj nekaj besede. Saj zadeva ta zakon